

INTRODUCEREA, EVOLUȚIA EFECTIVELOR ȘI EXTINCȚIA CERBILOR LOPĂTARI PE TERITORIUL JUDEȚULUI MEHEDINȚI

Sorin GEACU*

Key words: Fallow Deer populations, introduction, evolution, extinction, Mehedinți County, Romania.

1. Introducere

Colonizarea acestui mamifer s-a realizat în două locuri din acest județ.

Primele exemplare s-au introdus în anii '60 ai secolului trecut în pădurea Punghina, aflată în câmpia din partea sudică, iar apoi – în 1981 s-a mai creat un nucleu populațional în regiunea Cervența din centrul județului, într-o regiune deluroasă.

Regiunile de origine a exemplarelor cu care s-au realizat populările au fost Reșca (jud. Olt) și Chișineu-Criș (jud. Arad).

2. Nucleul populațional din pădurea Punghina-Pătulele

Pădurea se află în sudul județului Mehedinți în Câmpia Blahniței. Acest trup forestier uriaș (4850 ha) poartă numele celor două comune. Are forma aproximativă a literei L cu lungimea totală de aproape 20 km (fig. 1). Se află la altitudini ce scad de la 132 m în nord la 91 m în sud.

Condițiile climatice – după datele de înregistrare de la stația meteorologică Drobeta-Turnu Severin situată la 40 km nord-vest –, se caracterizează printr-o medie termică anuală de 11,6°C, cu un maxim de 23,0°C în iulie, iar în anotimpul de iarnă doar luna ianuarie are media termică negativă (-1,1°C). La postul pluviometric Cujmir (5 km sud-est), cantitățile medii anuale de precipitații sunt de 590,0 mm/an. Cel mai mult plouă în iunie (71,4 mm), iar cel mai puțin în septembrie (36,6 mm).

Pădurea nu este traversată de nici o apă curgătoare, valea pâraului Drincea (cu regim intermitent) se află la 0,5 km de marginea răsăriteană a acesteia. Dunărea se află 8 km spre sud-vest. Apa pentru cerbii lopătari se asigură prin intermediul a 7 fântâni foarte adânci (40 m), ea fiind distribuită cu cisterna în « gropile » săpate și amenajate în pădure.

Trupul forestier Punghina-Pătulele se află în silvostepă, încadrându-se « pădurilor moesice de stejari xerofili ». În partea nordică (trupul Pătulele) structura arboretelor este următoarea: 34% cer, 28% gârniță, 20% salcâm, 16% tei, 1% pin, 1% alte specii. În cea de sud (trupul Punghina), aceasta este asemănătoare: 30% cer, 28% gârniță, 21% stejar brumăriu, 17% salcâm, 2% frasin și 2% alte specii. Vârsta medie a acestora variază între 50 și 80 de ani.

Satele Punghina, Pătulele, Recea, Vânători, Poiana Gruii și Viașu se află la distanțe cuprinse între 0,7 și 2,5 km de pădure.

Fiind unul dintre cele mai extinse spații forestiere din Câmpia Olteniei, la care adăugăm și inexistența lupilor, s-a considerat oportună introducerea cerbilor lopătari.

În țarcul creat pentru reintroducerea căpriorilor (în 1964), în anul 1965 s-au adus două ciute de cerb lopătar din pădurea Reșca de la nord de Caracal (jud. Olt). Tot de la Reșca, s-au adus apoi, în 1966, în 7 rânduri alte exemplare, astfel că pe parcursul aceluși an s-au adus în total 18 viței de ambele sexe. Transportul pe distanța de 200 km s-a realizat cu mijloace auto (tractor cu remorcă).

Țarcul avea 20 ha fiind situat în partea de sud (trupul Punghina era încadrat atunci fondului de vânătoare Vânători) a pădurii, la 95 m altitudine. Acolo erau amenajate hrănituri, sărării, o fântână cu pompă manuală pentru apă, iar împrejmuirea a fost realizată din prăjini de lemn înalte de 3 m. Într-un colț al acestuia se construise inițial un bordei (reconstruit și transformat în canton silvic în 1971) pentru responsabilul țarcului. Arboretele din țarc erau reprezentate îndeosebi de stejar brumăriu de 25-40 ani. Loturile aduse se țineau câte un an în țarc apoi se eliberau.

* Academia Română, Institutul de Geografie, București.

Dacă la începutul anului 1967 erau 28 cerbi lopătari, datorită ocrotirii, numărul acestora a sporit, în 1969, la 65 exemplare (din care 20 masculi și 45 femele), în 1970 fiind 22 masculi și 67 femele. La 11 septembrie 1969 existau 9 locuri de boncănit.

Începând cu 1970, specia își extind arealul și în sectorul nordic al pădurii. Prima ciută în trupul Pătulele a fost observată la mijlocul anului 1970.

Favorabilitatea habitatului este confirmat și de faptul că, în primăvara anului 1973, populația speciei ajunsese la 174 exemplare (tab. 1), din care 72 masculi și 102 femele, fiind de 6,2 ori mai mare comparativ cu cea din 1967.

Tabelul nr. 1

Dinamica populației de cerb lopătar din pădurea Punghina-Pătulele în perioada 1967-1999 (exemplare)

Anul	1967	1969	1970	1973	1974	1975	1978	1979	1981	1987
Ex.	28	65	89	174	255	287	529	550	255	288

1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
215	85	75	40	66	82	40	40	43	8	3

În anul 1974 se depășesc 200 de exemplare (92 masculi și 163 femele), iar în primăvara anului 1975, numărul cerbilor lopătari ajunsese la 287, din care 216 (75%, 81 masculi și 135 femele) în trupul Punghina și numai 71 (25%, 28 masculi și 43 femele) în trupul Pătulele.

Maximul populațional – 550 exemplare -, se atinge în 1979, valoare de 20 de ori mai mare comparativ cu anii colonizării. Atunci era unul din cele mai mari nuclee cu această specie din țară și al treilea ca mărime din Oltenia (după Reșca din județul Olt și Bratovoști din județul Dolj).

Ulterior, în numai doi ani, efectivul înregistrează o scădere drastică (cu 59%), cauza principală a acestui fenomen reprezentând-o apariția masivă a mistreților dinspre lunca Dunării. Aceștia au lipsit până atunci din fauna pădurii, astfel că, pătrunderea și înmulțirea lor a influențat negativ activitatea cerbilor lopătari. Alte exemplare au migrat înspre nord, spre zona deluroasă, de unde nu au mai revenit.

În deceniul 1981-1989, populația locală a speciei înregistrează puține oscilații ale dimensiunilor sale (210-290 exemplare).

Iarna grea 1984-1985 a determinat o ușoară reducere populațională.

În anul 1987, numărul cerbilor lopătari era de 288 exemplare, din care 173 pe fondul de vânătoare Punghina și 115 pe fondul Pătulele (tab. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica populației de cerb lopătar pe fonduri de vânătoare (1987-1999, exemplare)

An	1987	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Punghina	173	120	35	38	18	32	31	21	21	23	5	3
Pătulele	115	95	50	37	22	34	51	19	19	20	3	-

În iarna « călduroasă » 1989-1990 multe exemplare au ieșit din pădure pe câmp, fiind braconate.

În anul 1990, s-a consemnat existența a doar 85 cerbi lopătari, ceea ce înseamnă o reducere de 3 ori comparativ cu 10 ani în urmă. Majoritatea erau în pădurea Pătulele (60%), locul cu cei mai mulți (7 masculi cu 10 femele) fiind Lacul Iepii. Câteva exemplare (5 masculi și 8 femele) erau și pe terenul agricol dintre pădure și satul Poiana Gruii.

Perioada 1990-1997 s-a caracterizat prin existența aici a 40-80 cerbi lopătari, un ușor reviriment fiind constatat la începutul anului 1994.

La nivelul lunii martie 1997, cerbii lopătari existau în următoarele locuri:

- pe fondul de vânătoare Punghina: 3 masculi cu 5 femele la locul « Scafeș » din pădurea omonimă, iar în culturile de grâu din apropierea acesteia erau 2 masculi cu 6 femele pe « Măgura Porojan » și 4 masculi cu 3 femele la « Perian »;

- în pădurea Pătulele: 2 perechi în punctul Lacu Rații, 1 mascul cu 8 ciute în punctul Lacul Iepii și 2 masculi cu 5 femele la locul numit « Sterie ».

În primăvara anului 1998, s-a constatat prezența a numai 8 exemplare, din care 2 masculi cu 3 femele în pădurea Punghina (punctul « Scafeș ») și 1 mascul cu 2 ciute în pădurea Pătulele (la « Lacul Iepii »). Astfel, are loc o reducere de 27 ori într-un deceniu !

Ultimii 3 cerbi lopătari (un taur și 2 ciute) s-au observat în primăvara anului 1999 în pădurea Punghina, din 2000 specia devenind extinsă.

Cerbii lopătari stăteau în pădure, mai rar ieșind în câmpurile agricole din vecinătatea acesteia.

Raportul între sexe a fost corespunzător sau aproape corespunzător (tab. 3).

Tabelul nr. 3

Raportul între sexe la populația de cerb lopătar din pădurea Punghina-Pătulele (1969-1999)

Anul	1969	1970	1973	1974	1975	1989	1990	1991
M / F	1/2,2	1/3	1/1,4	1/1,7	1/1,6	1/1	1/1,4	1/1

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1/2	1/1,4	1/2,4	1/3,3	1/2,6	1/2,5	1/1,6	1/2

Cel mai dezechilibrat raport - 30 femele și doar 10 masculi – (7 masculi și 14 femele în pădurea Punghina și 3 masculi și 16 femele în pădurea Pătulele) a caracterizat anul 1995.

Au existat și exemplare albe (mai ales ciute). În anul 1978 s-au vânat și doi tauri albi. S-au întâlnit și masculi negricioși. Toate acestea au fost extrase în cadrul acțiunilor de selecție realizate.

Complexul de condiții nefavorabile din anii '90 (braconaj, deficite hidrice anuale consecutive, lipsa de liniște datorită intensificării circulației în condițiile exploatarea forestiere și restituirilor funciare, înmulțirea câinilor, lipsa apei din canalele de irigație din jurul pădurii) au determinat dispariția acestui mamifer.

De aici, până în 1989 s-au făcut câteva capturi de exemplare vii pentru colonizare în alte locuri din țară (cu capcane de lemn). La fiecare acțiune se capturau mai puțin de 10 exemplare.

Recoltele au fost mari în unii ani (câte 30-50 exemplare/an) și unele trofee au avut punctaj CIC de aur (de exemplu în 1974).

3. Nucleul populațional din regiunea Cervenita

S-a introdus acest mamifer și în Dealurile Coșuștei (Piemontul Motrului), în centrul județului Mehedinți. Regiunea a fost favorabilă (temperatura medie anuală 10,8°C, precipitații medii 574 mm/an, după înregistrările de la stația meteorologică Strehaia), pădurile fiind extinse (circa 6000 ha, încadrate ecosistemului „păduri moesice de gorun”), iar cele câteva sate din zonă (Cervenita, Borogea, Prunișor, Poiana, Ercea) fiind mici (sub 500 locuitori fiecare).

Primii cerbi lopătari – în număr de 10, au fost aduși din pădurea Reșca (jud. Olt) în anul 1981. Transportul acestora s-a realizat cu tractor cu remorcă. Pentru aclimatizare, li s-a construit un țarc de 10 ha (împrejmuirea fiind din plasă de sârmă) pădurea Larga, la 1,5 km vest de satul Cervenita (com. Prunișor), la jumătatea distanței dintre Drobeta Turnu Severin și Strehaia (fig. 2). În 1983 exemplarele au fost lăsate libere, răspândindu-se prin pădurile din jur (gorunete, cerete), în regiunea cuprinsă între pâraiele Coșuștea în nord și Hușnița în sud și sud-vest, la altitudini cuprinse între 175 și 355 m.

În primăvara anului 1985, efectivul crescuse de peste 10 ori comparativ cu anul colonizării (tab. 4), la sporul natural local adăugându-se și exemplare migrate dinspre pădurea Pătulele-Punghina (aflată la 30 km sud), unde erau câteva sute de indivizi. Astfel, s-au constatat 44 masculi și 46 femele pe fondul de vânătoare Cervenita și 10 masculi cu 13 femele pe fondul Husnicioara.

Tabelul nr. 4
Dinamica populației de cerb lopătar pe fonduri de vânătoare (exemplare)

An	1981	1985	1986	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Cervenita	10	90	110	110	105	70	65	65	40	40	19	-
Husnicioara	-	23	-	-	30	35	55	12	12	11	6	4
Total	10	113	110	110	135	105	90	77	52	51	25	4

Pentru diversificare genetică, în 1986 s-au mai adus 6 exemplare (1 mascul și 5 ciute) de la Chișineu Criș (jud. Arad).

Populația maximă s-a înregistrat în luna martie a anului 1990 - 135 cerbi lopătari, observați astfel:

- 50 masculi și 55 femele pe fondul Cervenita – 30 masculi și 32 femele în pădurea Valea Mare, 10 masculi și 11 femele în pădurea Ogașul cu Apă Roșie, 5 perechi în pădurea Merișanca, 6 masculi și 7 femele pe câmpul din valea Coșuștei și altele în păduri mai mici;

- 10 masculi cu 20 de femele pe fondul Husnicioara în sectorul limitrof cu fondul Cervenita.

Astfel, arealul maxim a cuprins regiunea de la obârșia pârâului Cervenita (afluent al Hușniței), având circa 10 km de la nord la sud și 5 km de la vest la est, pe teritoriile comunelor Prunișor, Căzănești și Husnicioara, pe un ecart altitudinal de 180 m.

Ulterior, efectivul se reduce continuu, în 1992 scăzând sub 100 (cei mai mulți – 8 masculi cu 22 ciute - fiind atunci în arealul numit Ogașu Lupului), pentru ca în 1994-1995 să se mențină la circa 50 de exemplare. În primăvara anului 1996 mai existau 6 masculi cu 13 ciute în regiunea Valea Mare de la nord-vest de Cervenita și 2 masculi cu 4 ciute în pădurea de la nord-est de Prunișor. În acest din urmă loc s-au constatat și ultimii 4 cerbi lopătari (1 mascul și 3 femele) la începutul anului 1996. Specia este extinsă din 1998.

Valorile sex-ratio au fost corespunzătoare în majoritatea anilor (tab. 5).

Tabelul nr. 5
Raportul între sexe al populației de cerb lopătar din regiunea Cervenita

An	1985	1986	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
M/F	1/1,3	1/1,1	1/1,2	1/1,2	1/1,5	1/2	1/2,3	1/1,7	1/1,5	1/2,1	1/3

Cauzele dispariției speciei au fost: braconajul, exploatarea forestiere și restituirea funciare care au determinat intensificarea circulației.

4. Concluzii

Cerbul lopătar a fost introdus pe teritoriul județului Mehedinți cu dublu scop: faunistic și economic. Dimensiunea celor două populații create a sporit în timp. Astfel, efectivul existent în 1979 în pădurea Punghina-Pătulele (peste 500 exemplare) era unul din cele mai mari din țară. În pădurea Cervenita, cei mai mulți cerbi lopătari (135) s-au înregistrat în anul 1990.

Datorită unui complex de cauze (braconaj, exploatarea forestiere, restituiri funciare, intensificarea circulației prin păduri), populațiile de cerb lopătar s-au diminuat continuu după 1990, astfel încât s-a constatat extincția acestora în 1998 regiunea Cervenita și în anul 2000 în pădurea Punghina-Pătulele.

Astfel, județul Mehedinți se « alătură » județelor Sibiu, Bistrița-Năsăud ori Vaslui, pe teritoriile cărora au fost create nuclee populaționale de cerb lopătar, dar care, din diferite cauze, în timp, acestea au devenit extinse.

Bibliografie

1. Cotta, V., Bodea, M. (1969), *Vânatul României*, Editura Agrosilvică, București.
2. * * (1965-2000), *Cronica Ocolului Silvic Vânu Mare*, Vânu Mare.
3. * * (1986-2005), *Arhiva Direcției Silvice Mehedinți*, Drobeta Turnu Severin.

THE INTRODUCTION, EVOLUTION AND EXTICTION OF THE FALLOW DEER IN MEHEDINȚI COUNTY

The two sites in which this mammal was introduced over 1965-1966 were Punghina Forest, situated in the southern lowland of the County, and the hilly area of Cervenita region (1981), in the centre of the County.

The specimens originated from Reșca (Olt County) and Chișineu-Criș (Arad County).

The purpose of introducing the Fallow Deer in Mehedinți County was two-fold: faunistic and economic. In time, the two populations became more numerous, so that over 500 animals were registered in Punghina-Pătulele Forest in 1979, one of the largest stock in Romania, and 135 specimens, most of them, in 1990 in Cervenita region.

For a variety of reasons (poaching, forest exploitation, land restitution to former owners, more walks in the forest), the Fallow Deer populations kept decreasing after 1990, so that by 1998 they were extinct in Cervenita region, and by 2000 in Punghina-Pătulele Forest.

Explicația figurilor

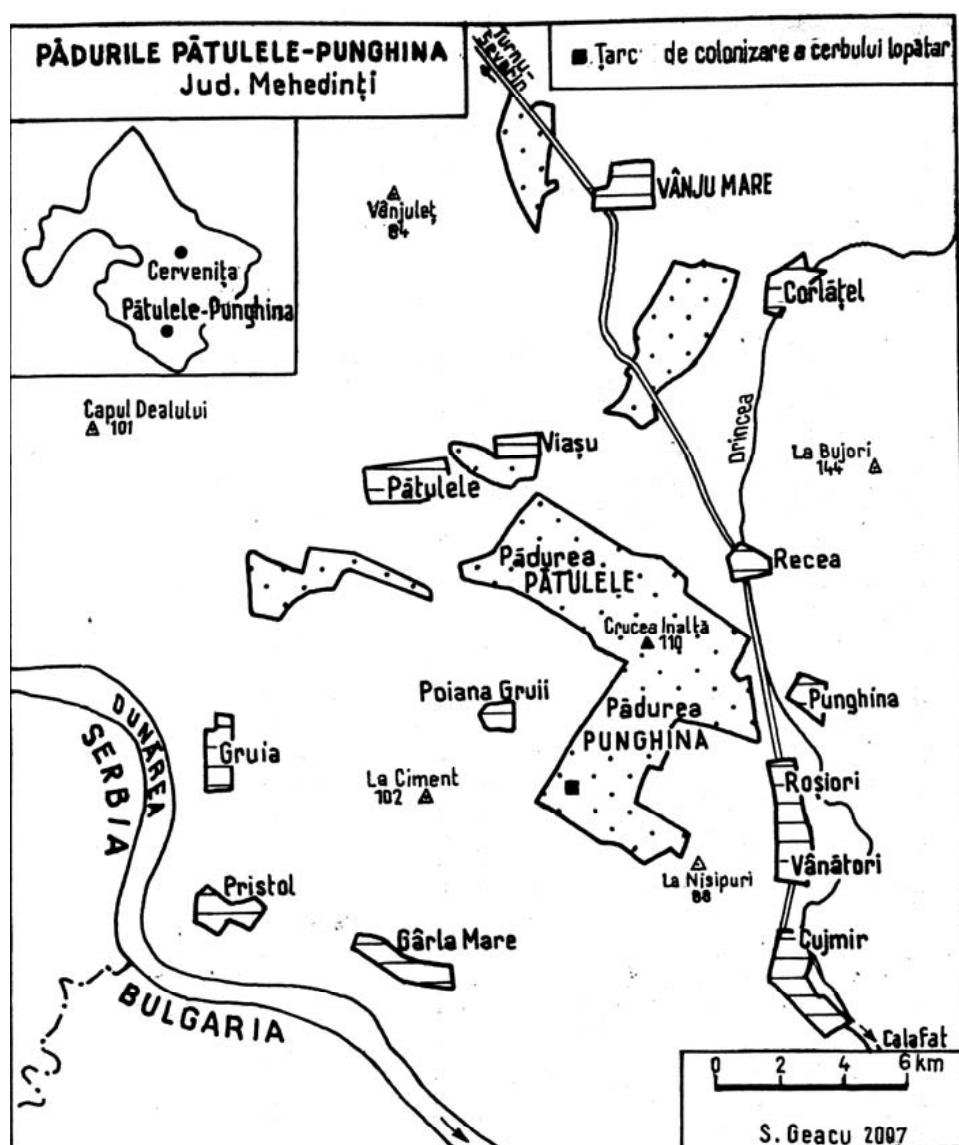

Fig. 1

Fig. 1. Pădurea Pătulele-Punghina și arealul învecinat.

Fig. 2

Fig. 2. Harta regiunii Cervența.